

/ library / pedagogicni – pogiadı – grigoria – skovorodi – 93122.html (дата звернення: 19.03.2023).

Лампіка Юлія

студентка факультету педагогічної освіти Львівського національного університету імені Івана Франка. Науковий керівник – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри початкової та дошкільної освіти Подановська Галина

Г. СКОВОРОДА ЯК ПРЕДСТАВНИК ЯК ПРЕДСТАВНИК ФІЛОСОФСЬКОГО РУХУ ОСВІТИ ТА ПРОСВІТНИЦТВА В УКРАЇНІ

Григорій Сковорода – мандрівний філософ, поет, педагог, який зробив значний внесок у розвиток східнослов'янської культури. Здобув славу першого самобутнього філософа. Григорій Сковорода вважається завершителем доби козацького бароко та родоначальником релігійної філософії. Твори Григорія Сковороди вплинули на ряд мислителів.

З ім'ям Григорія Сковороди пов'язують зародження вітчизняної філософії, яка виходить за межі західноєвропейської раціоналістичної традиції. Мислитель своїм безроздільним служінням істині, практикував філософію серця. Сучасники порівнювали його з Сократом, який так само не поділяв життя і філософствування. І як із Сократа почалася власне філософська рефлексія в античній культурі, так з Григорія Сковороди почалося філософствування у власному розумінні.

Н. Солонська, зазначає: «Все життя Сковороди є величезним та глибоко цікавим метафізичним експериментом» [3, с. 22]. Сучасний дослідник історії вітчизняної філософії В. Мельник стверджує, що: «Сковорода жив, як вчив, та вчив, як жив» [1, с. 56].

Отож, життя та діяльність філософа, самобутнього просвітителя, гуманіста, педагога, поета Григорія Сковороди – це життя патріота, вірного

сина українського народу. У 12 років він вступив до Києво-Могилянської академії, де навчався у 1734-1753 роках.

Сковорода був першим з філософів, хто, чудово володіючи латиною, грецькою, давньоєврейською та німецькою, протягом п'яти років побував у Польщі, Угорщині, Австрії, Італії, німецьких князівствах і, подорожуючи чужими країнами, слухав лекції у кількох університетах Європи. Він читав у оригіналі Платона, Арістотеля, Демосфена, Вергілія, Горація, Цицерона; вивчав філософію нового часу – Декарта, Спінозу; осягав системи Коперника і Ньютона.

Григорій Сковорода відомий насамперед своїми просвітницькими етичними ідеями, заснованими на критиці соціальної нерівності, паразитизму експлуаторських класів, на моральному звеличенні трудового народу. У центрі уваги Григорія Сковороди, як і всіх просвітителів XVIII ст., була проблема людського щастя. Сенс життя людини він бачив у самопізнанні, а щастя – у праці, що відповідає його природним нахилам.

Про сенс людського життя Григорій Сковорода писав: «Блаженний той, хто з коліски присвятив себе Христу, взяв добрий і легкий тягар і звик до нього. Святе таке життя. Ні злидні, ні нещастя не будуть йому тяжкі; ні вогонь, ні меч не розлучить його з Христом. Христе, життя моє, що помер за мене! Знищи черствість мого серця, запали в ньому Твій вогонь, щоб у мені померли пристрасті та злі бажання, і щоб я жив для Тебе, Світло мій!» [2, с. 198]. У цих словах міститься найвища духовна заповідь філософа.

Григорій Сковорода, стверджував, що хто бажає навчити інших мудрості життя, повинен довго вчитися сам, мати необхідний моральний авторитет вчителя, вміти поєднувати слово і справу.

Освіту Григорій Сковорода розглядав як один із основних засобів у реалізації свого соціального ідеалу. Виходячи зі своєї філософської концепції та особистого досвіду, він обґрунтував низку актуальних проблем.

Вирішуючи їх, зробив вагомий внесок у розвиток вітчизняної науки. Став представником філософського руху освіти та просвітництва в Україні. У притчах, байках, листах філософ оголошував війну невігластву. Він критикував школу, яка прищеплює лише прикмети показної шляхетності, манери світської поведінки.

Як до одного із засобів виховання, Григорій Сковорода звертався до рідного слова, народної творчості. Він засуджував механічне засвоєння чужоземних теорій. На глибоке переконання мислителя, освіта має бути доступною для всього народу.

В історії вітчизняної філософії, Григорій Сковорода відіграв значну роль як один із її засновників і утвердився як самобутній першопрохідник від християнського вчення до філософії серця. Вчення Г. Сковороди не було ще наукою в традиційному розумінні – це було моральне просвітництво народу, яке потребувало істини.

Григорій Сковорода – один із тих простих людей, хто увібрав у себе таланти рідної землі, що виріс із кореня простолюдини. Мандрівний філософ Григорій Сковорода започаткував філософський рух освіти та просвітництва в Україні. У його педагогічних поглядах відбилися основні напрями передової педагогіки: гуманізм, демократизм, висока моральність, любов до батьківщини та народу. У притчах і байках він висміював бездуховне дворянсько-аристократичне виховання і протиставляв йому позитивний ідеал виховання, мета якого – утвердження високих моральних якостей, формування гармонійно розвиненої людини.

Список використаної літератури

1. Мельник В. Григорій Сковорода – національний філософ. *Вісник книжкової палати*. 2012. №. 12. С. 35-36.

2. Попович М. Сковорода і богослов'я. *Переяславські сковородинівські студії*. 2015. С. 198.

3. Солонська Н. Г. Григорій Сковорода. *Бібліотечний вісник*. 1995. № 1. С. 22-27.

Сеньовська Радислава

студентка групи 1Дз2 факультету дизайну Тернопільського кооперативного фахового коледжу. Науковий керівник – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки та менеджменту освіти Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка Сеньовська Надія.

ІДЕЇ ГРИГОРІЯ СКОВОРОДИ ТА СУЧАСНЕ ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ

*Коли не зможу нічим любій вітчизні прислужитись,
в усякому разі з усієї сили намагатимуся
ніколи ні в чому не шкодити*

Г. Сковорода

24 лютого 2022 року путінська росія розпочала повномасштабне вторгнення на територію нашої держави. Це принесло Україні як величезні втрати, так і значні зміни. Вони стосуються також і освітнього процесу. Зокрема, патріотичного виховання. І. Устименко вважає, що «війна рашистів на території нашої Держави, ідеї гуманізації та демократизації освіти вивели на якісно новий рівень уявлення про патріотичне виховання як педагогічну категорію, яка нині переживає оновлення» [4, с. 29]. Події 2022 року стимулювали більшість українців переглянути свої погляди: «в реалізації патріотичного виховання потрібні нові концептуальні підходи, передусім усвідомлення того, що формування патріотизму у молодих людей не може займати другорядне місце або бути предметом спекуляцій» [2, с. 78]. Вчені (Г. Гуменюк, Т. Завгородня, В. Кремень, Н. Ничкало, Ю. Руденко, М. Чепіль тощо) наголошують, що патріотичне виховання має формувати громадян, які здатні виконати обов'язок перед українським народом, вірити в Батьківщину, забезпечити їй повагу цивілізованого світу.